

Un projecte que relaciona l'escola i la ciutat: el Museu de les Mines de Cercs

L'Ajuntament de la Vila de Cercs s'ha adherit amb il·lusió al fòrum *L'Escola i la Ciutat* per tal d'aconseguir un doble objectiu: per aprendre en aquest marc de reflexió i debat, i també per donar a conèixer el projecte del Museu de les Mines de Cercs, que s'impulsa des del món local en un municipi de 1.450 habitants situat a l'Alt Berguedà.

Els orígens del projecte del Museu de les Mines de Cercs

L'any 1989 l'empresa Carbons de Berga, la més important del sector a Catalunya, tant per la seva tradició —fou fundada el 1911— com per la seva importància econòmica, anunciava públicament la fi de les explotacions carboneres. Va començar un llarg i difícil procés que culminà el 31 de desembre de 1991. L'economia del Berguedà va patir una forta sotragada; l'empresa era el motor econòmic de l'Alt Berguedà des de feia molts anys. Milers de persones hi havien treballat, directament o indirectament, i la plantilla va arribar a ser de 3.000 treballadors l'any 1965. Enmig d'aquest dur panorama, de reconversió industrial, d'atur i d'indemnització, l'Ajuntament de la Vila de Cercs va llançar la idea de crear un Museu de les Mines i ubicar-lo en un dels espais que, arran d'aquest procés de desmantellament, l'empresa minera cedia al municipi. I és que l'Ajuntament tenia molt clar que la història dels miners i de la mina no podia quedar amagada a l'interior de les galeries. Finalment, i després de molt esforços, el MMCercs es va inaugurar el juny de 1999.

El projecte

Quan es va començar a treballar en el projecte museogràfic es tenia clar que calia fer un museu de tècnica i d'història que esdevingués la institució per conservar i donar a conèixer l'important patrimoni de la mineria del carbó al Berguedà, i que fos el centre d'interpretació de tota la conca minera berguedana. Tot això a partir de la valoració de:

- Uns edificis construïts a principis del segle xx i destinats a usos socials del poble miner: el MMCercs s'ubica a l'antic edifici que fou l'«Hogar del Minero».
- Un espai emblemàtic: 450 metres de la galeria Sant Romà, una mina original de carbó que permet als visitants conèixer l'evolució tècnica i les condicions de treball a la mina al llarg de 150 anys.
- Un poble miner: la colònia de Sant Corneli, on encara hi viuen 180 persones.
- Un territori: la conca minera de l'Alt Berguedà.

En aquesta primera fase, el Museu consta dels espais oberts al públic següents:

- Recepció del Museu: un espai de nova construcció que uneix les dues sales d'exposició permanent.
- Sales d'exposició permanent:

L'any 1989 l'empresa Carbons de Berga anunciava la fi de les explotacions carboníferes. En mig d'aquest panorama dur, de reconversió industrial i atur, l'Ajuntament de Cercs va llançar la idea de crear un museu de les mines

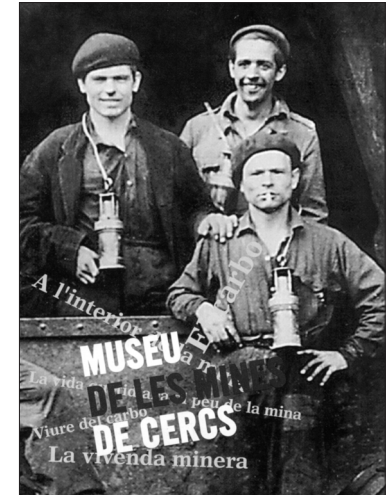
- La del Carbó, on s'expliquen les característiques del lignit, què és una concessió minera i els tipus d'explotacions, la importància dels tallers i els magatzems, el transport i els usos i les aplicacions del carbó comarcal.
- La sala de la vida quotidiana, que està dedicada a conèixer la vida de cada dia a partir del model de la colònia industrial de Sant Corneli (el treball de les dones, l'escola, el dispensari, l'empresari i l'empresa, les reivindicacions socials i laborals). L'habitatge miner, un pis dels anys quaranta, s'integra dins el circuit de visita de la sala d'exposició dedicada a la vida quotidiana.
- Sala d'audiovisuals, amb la projecció d'un muntatge de diapositives que, amb el títol *Les mines de Figols: 140 anys d'història*, fa un homenatge als miners.
- L'espai més emblemàtic i singular del Museu és la galeria Sant Romà. Una mina original situada al costat mateix del Museu, on s'ha plantejat la visita com un viatge en el temps. Els visitants són introduïts a l'interior dels 450 metres de la galeria amb un ferrocarril miner (locomotora i vagons originals). Un cop al fons, fan el recorregut de tornada a peu i descobreixen, sempre amb visita guiada, com s'ha transformat la mina des de mitjan segle XIX fins als nostres dies, a partir de diferents escenografies (maniquins, so ambiental i objectes originals).

Un projecte didàctic i pluridisciplinari

Conscients que el Museu de les Mines de Cercs no pot ser només un espai per a la nostàlgia i la descoberta d'un món poc conegut, els visitants, i molt especialment els professionals i les pro-

fessionals de la docència i l'alumnat, tenen a l'abast, des del primer dia, el *Quadern Didàctic*, que és el número 11 de la col·lecció «Didàctica i Difusió del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya». Com en tots els exemplars d'aquesta col·lecció, els excel·lents dibuixos de Jordi Ballonga fan comprensible a tothom el complex món de la mina. El juny del 2000 va veure la llum la *Guia Didàctica del Carbó*, dirigida al professorat de secundària i que presenta els espais i els objectes del nostre museu que es poden treballar des de les àrees de ciències experimentals, tecnologia i ciències socials. El quadern i la guia didàctica són la nostra més valuosa carta de presentació i, a la vegada, tota una declaració d'intencions. Volíem arribar a les escoles, acostar-nos amb material didàctic als nous dissenys curriculars que proposa la LOGSE per a l'ensenyament primari i ESO, i crec que ho hem aconseguit.

- Per a les escoles hem preparat també els tallers següents:
 - «Sóc en lignit, de la família del carbó mineral...» és un taller de contes per als alumnes i les alumnes de cicle inicial i cicle mitjà d'ensenyament primari. El conte, escrit per una nena de dotze anys, explica la importància del carbó i dels seus

usos. Un cop finalitzat el conte i la visita al MMCercs, els nens i les nenes treballen els colors de la mina.

- «Una mina de records» és un taller d'història oral per a alumnes de cinquè i sisè d'EPO, ESO i batxillerat. S'hi ofereix la possibilitat de conèixer i de parlar amb miners, els autèntics protagonistes del MMCercs.
- «Les mines a cel obert», en aquest taller de geologia i d'interpretació de paisatge es coneix què és una explotació a cel obert, l'impacte ecològic que provoca i les petjades fòssils que els últims dinosaures del cretaci van deixar en aquesta explotació. L'activitat es realitza a 1.500 metres d'altitud, enmig de l'explotació carbonera.

També es realitzen unes visites guiades per conèixer el patri-

moni relacionat amb la mineria del carbó (visita guiada a la central tèrmica de Cercs i a l'embassament de la Baells) i el patrimoni històric del nostre municipi (visita guiada al pont gòtic de Pedret i a l'església preromànica de Sant Quirze de Pedret).

Un museu obert al territori

Des del primer dia, hem tingut un interès especial per contactar amb la gent de la nostra comarca. Tots els habitants del terme municipal tenen entrada gratuïta al que volem que es visqui com el seu museu, i la primera escola que vam tenir el goig d'acollir al MMCercs va ser l'escola del poble.

El Museu intenta integrar-se al màxim a la vida local i esdevenir un impulsor de tota mena d'activitats culturals. Hem participat activament en els actes de les festes majors de la colònia i treballem per recuperar la de Santa Bàrbara, patrona dels miners. Hem organitzat diferents actes, entre els quals en destaquem les xerrades col·loqui sobre els fets revolucionaris de 1932 (1999); sobre el maquis (2000); els concerts de música de cambra a peu de mina, i la presentació de diferents llibres i publicacions locals. Són iniciatives que ens ajuden a fer realitat el projecte de

La Guia Didàctica del Carbó, dirigida al professorat de secundària presenta els espais i els objectes del nostre museu que es poden treballar des de les àrees de ciències experimentals, tecnologia i ciències socials

convertir el Museu en un centre d'interpretació local i fer que sigui un autèntic dinamitzador del municipi.

La bona acollida que el nostre projecte ha rebut (24.000 visitants l'any 1999 i 39.000 visitants l'any 2000) ens encoratja a continuar treballant i ens referma en la certesa que l'MM-Cercs és un bon espai per aprendre a partir de l'experiència de posar en contacte, en aquest cas, la història del carbó i els seus protagonistes amb els alumnes i les alumnes d'aquest país.

HEM PARLAT DE:

- Comunitat educativa.
- Medi social i cultural.
- Museus.

Rosa Serra

Museu de les Mines de Cercs

m.cercs@diba.es

GUIX d'infantil
4

GUIX d'infantil

NOVETAT

Preu subscripció anual
Particulars: 4.990 PTA
Institucions: 5.200 PTA
Preu especial subscriptors/es de
Guix. Elements d'Acció Educativa: **4.500 PTA**

El número 4 de la revista (Novembre-Desembre) inclou:

NADAL, REIS... QUINES FESTES?

- Ja se sent olor de Nadal
- «Això era i no era»
- Quan s'acosta l'hora d'escriure la carta als Reis Mags
- La participació a les festes
- Il·lusions i desil·lusions d'uns reis mags